

ТУРИСТИЧНИЙ РИНОК М'ЯНМИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

TOURIST MARKET OF MYANMAR: THE MODERN STATE AND VECTORS OF DEVELOPMENT

У статті розглянуто сучасний стан та основні вектори розвитку туристичного ринку М'янми. Виділено види туризму, які доцільно розвивати у країні, виходячи з наявної ресурсної бази. Проаналізовано динаміку туристичних прибуттів, туристичних витрат, зайнятості. Наведено обсяг іноземних інвестицій у готельні комплекси у розрізі країн. Здійснено оцінку внеску туризму у валовий внутрішній продукт М'янми.

Ключові слова: туристичний ринок, М'янма, туристична спеціалізація, туристичні прибуття, іноземні інвестиції, зайнятість.

В статье рассмотрено современное состояние и основные векторы развития туристического рынка Мьянмы. Выделены виды туризма, которые целесообразно развивать в стране, исходя из имеющейся ресурсной базы. Проанализирована динамика туристических прибытий, туристических расходов, занятости. Приведен объем

иностранных инвестиций в гостиничные комплексы в разрезе стран. Осуществлена оценка вклада туризма в валовом внутреннем продукте Мьянмы.

Ключевые слова: туристический рынок, Мьянма, туристическая специализация, туристические прибытия, иностранные инвестиции, занятость.

The article deals with the current state and main vectors of the development of the tourist market of Myanmar. The types of tourism that are expedient to develop in the country based on the available resource base are allocated. The dynamics of tourist arrivals, tourist expenses, employment is analyzed. The volume of foreign investments in hotel complexes by countries is presented. The contribution of tourism to Myanmar's GDP is estimated.

Key words: tourism market, Myanmar, tourist specialization, tourist arrivals, foreign investments, employment.

УДК 338. 330.341:339

Грабар М.В.

к.е.н., старший викладач
кафедри туризму

Ужгородський національний університет

Постановка проблеми. Із кожним роком зростають процеси диверсифікації туристичної пропозиції на ринку міжнародного туризму, що зумовлюється запитами споживчого попиту. Вибагливі туристи прагнуть бачити незвідані дестинації. Однією з таких є М'янма, яка після десятиліть міжнародної ізоляції стала доступною для подорожей. Таким чином, дослідження туристичного ринку М'янми (нового напрямку подорожей) набуває актуального значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

А. Синіцина, С. Дельз розглядають можливості інтеграції М'янми у світову економічну систему (завдяки її унікальному географічному розташуванню і значенню в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні). Для реалізації географічних переваг та створення сприятливих умов для ефективного функціонування економіки особлива увага присвячена використанню та розвитку міжнародних транспортних коридорів, а також спеціальних економічних зон [3, с. 32–34].

Д. Марущак у дисертаційному дослідженні приділила увагу розвитку М'янми крізь призму впливу інвестиційних факторів та стану інноваційної діяльності в країнах АСЕАН [1, с. 130–180].

Л. Черняга у науковій публікації «Особливості економічного розвитку країн Південно-Східної Азії», враховуючи особливість зовнішньоекономічної діяльності країн Південно-Східної Азії, висвітлила вплив інтеграційного об'єднання АСЕАН на економічний розвиток, специфіку державного регулювання в реалізації експортної політики [4, с. 472–475].

Як бачимо, дослідження М'янми здійснюється в основному в площині розвитку інтеграційного

утворення АСЕАН, при цьому наукові праці у сфері туризму М'янми у вітчизняній літературі відсутні. Тому особливого значення набуває проблематика спеціалізації та сучасних векторів розвитку туристичної індустрії М'янми – перспективного напрямку міжнародного туризму.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану туристичного ринку М'янми, проблем та перспектив його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Туризм є одним із ключових економічних стовпів М'янми, що підтримує процеси реформ, створення робочих місць та розширення економіки. З огляду на те, що М'янма (як туристична країна) стала розвиватися порівняно недавно, основний інтерес для туристів тут представляють місцеві визначні пам'ятки: пам'ятники культури й історії, тисячі релігійних споруд, музеї тощо. У всі ці місця щодня організовують екскурсійні тури.

Основні пішохідні та трекінгові маршрути пролягають із півночі на південь. Починаються вони, як правило, у штаті Шан, де знаходиться озеро Інле, і закінчуються в місті Піндайя, що знамените своїми печерами з 8 000 статуй Будди [2].

На основі опрацювання наукової літератури [5, с. 5–20; 3, с. 35] та електронних ресурсів [2; 6; 7] встановлено, що туристична спеціалізація М'янми включає пляжний туризм, дайвінг, екотуризм, історико-культурний туризм, круїзний туризм (табл. 1).

Найпопулярніший пляж М'янми – Нгапалі вважається одним із найчистіших у світі. Пісок у Нгапалі білий, пляж оточений пальмами, тут немає барів, нав'язливих продавців і натовпів туристів.

Готелі на курорті різноманітні (від фешенебельних до бюджетних).

Пляж Чанг-Та розташований у 40 км на захід від міста Патейн. Він вважається найбільш широким у країні. Пляж оточений кокосовими пальмами і казуарами, а вздовж берегової лінії стоять численні бунгало.

На тому ж узбережжі Бенгальської затоки знаходиться ще один ланцюжок піщаних пляжів курорту Нгве-Саунг. Готелі курорту пропонують найрізноманітніші розваги: SPA, прогулянки на байдарках і велосипедах, заняття спортом на спортмайданчиках, відвідування рибальського села.

Національний парк «Гора Вікторія» відомий своїми сосновими гаями і дубовими лісами, джунглями, рисовими полями і гірськими схилами.

Парк Хлога включає природоохоронну територію, зоопарк і буферну зону. Тут представлені рідкісні види тварин і рослин М'янми.

Більшість туристів, які планують відпочивати у М'янмі, їдуть виключно на морські курорти. Але не тільки морське побережжя привабливе під час поїздки по М'янмі. Її стародавні міста та їх окремі регіони є справжніми музеями під відкритим небом. Основними центрами історико-культурного туризму М'янми є такі:

– Янгон. Головна визначна пам'ятка – 98-метрова позолочена ступа Шведагон. Ця споруда вражає багатством свого оздоблення: прикрашена алмазами, сапфірами та рубінами. Ступу Шведагон видно навіть із літака, коли підлітаєш до Янгона;

Таблиця 1

Туристична спеціалізація М'янми

Вид туризму	Підґрунтя розвитку
Пляжний туризм	Розвинутий, тому що довжина берегової лінії країни – 1930 км. Уздовж неї (здебільшого в північній частині узбережжя) розташувалися бухти з піщаними пляжами і численними готелями. Пляжі М'янми розташовані на узбережжях Бенгальської затоки й Андаманського моря.
Дайвінг туризм	Архіпелаг Мергуй вважається кращим місцем у країні для занять дайвінгом. Він оточений кораловими рифами, а в прибережних водах водяться барвисті тропічні риби, краби, креветки, губа, мурени, акули і скати. Підводна видимість протягом року варіюється від 5 до 50 м. Любителі дайвінгу відправляються на архіпелаг Мергуй, де знаходиться понад 30 місць для занурення. Архіпелаг складається з більше ніж 800 островів і тільки один із них заселений – острів Лампі.
Екотуризм	У країні створено три національні парки і більше 30 природоохоронних територій. Одними з кращих вважаються такі: Національний парк Алангдо-КАТП, Національний парк гори Вікторія, Національний парк Жакобо Рази, парк Хлога, парк гори Попа, охоронювані території озера Инле і архіпелагу Мергуй.
Історико-культурний туризм	У М'янмі налічується величезна кількість культових споруд і близько 3 тисяч пагод, покритих золотом, багато з яких збереглися від древніх цивілізацій. Екскурсійна програма в основному складається з відвідувань золотих пагод старовинних міст.
Круїзний туризм	По головній водній артерії країни (річці Іраваді) організуються багатогодинні круїзи

Джерело: складено автором за [2]

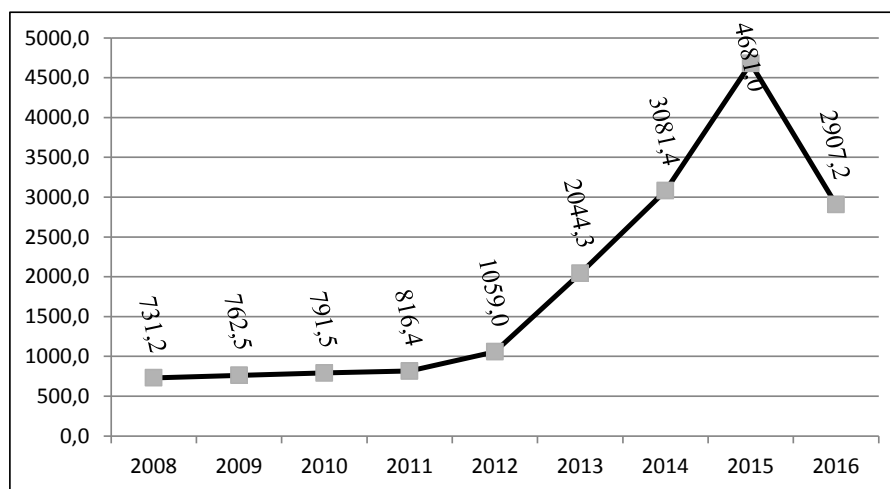

Рис. 1. Динаміка туристичних прибуттів до М'янми

Джерело: складено автором за [6]

– Баган – місто тисячі храмів. Найбільш значущі ступи покриті сусальним золотом, підходи до них заасфальтовані і навколо побудовано безліч павільйонів.

– Мандалай – дуже контрастне місто, знаходиться у центрі, можна подумати, що перебуваєш у величезному мегаполісі, але варто трошки виїхати – потрапляєш у відомий у всьому світі центр буддизму з багатьма храмами. Великий інтерес становлять стародавні столиці Ава і Амарapura в околиці Мандалая [2].

Динаміка туристичних прибуттів представлена на рис. 1. Щорічно кількість туристів, які приїжджають до М'янми, збільшується, що свідчить про зростаючу популярність країни серед туристів. Найбільша кількість туристів протягом досліджуваного періоду 2008–2016 рр. спостерігалася в 2015 р. – 4681,02 млн. осіб. У цьому році темп приросту становив 51,91%. Від'ємний темп при-

росту спостерігається лише у 2016 р. і становить 37,89%.

Більшість відвідувачів, які прибули до М'янми на короткостроковій основі, були з різних країн. У розрізі іноземців до М'янми (станом на 2016 р.) найбільше подорожують із таких країн, як Таїланд (243,443 особи), Китай (183,886 осіб), Японія (100,084 особи).

Аналізуючи дані стосовно динаміки туристичних витрат у М'янмі, можемо констатувати, що з кожним роком відбувається зростання. Лише у 2016 р. спостерігалася зменшення туристичних витрат (порівняно з 2015 р.) на 75,15 млн. дол. США. При цьому середні витрати також демонстрували зменшення на 17 дол. на день, що зумовлене зменшенням у зазначеному році загальної кількості туристів. Позитивний тренд демонструє середня тривалість перебування, яка у 2016 р. зросла на 2 дні (порівняно з 2015 р.) (табл. 2).

Таблиця 2

Туристичні витрати

Рік	2012	2013	2014	2015	2016	Зміна у 2016 до 2015
Туристичні витрати, млн. дол. США	534	926	1789	2122	2197,15	75,15
Середні витрати на особу в день, дол.	135	145	170	171	154	-17
Середня тривалість перебування, дні	7	7	9	9	11	2

Джерело: розраховано автором за [6]

Таблиця 3

Внесок туризму у ВВП М'янми (2009–2017 рр.)

Рік	Загальний внесок туризму у ВВП (млрд. дол. США)	Темп приросту,%	Частка туризму у ВВП,%	Темп приросту,%
2009	1,2	1,13	3,2	-12,69
2010	1,2	-1,62	2,4	-26,71
2011	1,6	34,78	2,6	11,33
2012	2,5	58,84	4,2	59,49
2013	2,6	4,01	4,2	-0,02
2014	3,6	39,20	5,5	30,47
2015	4,4	21,74	7,1	28,93
2016	4,7	6,03	6,9	-3,08
2017	4,9	4,71	6,6	-3,10

Джерело: складено автором за [7]

Таблиця 4

Іноземні інвестиції в готелі комплекси М'янми (2016р.) [6]

№	Країна	Готельні комплекси	Інвестиції (млрд. дол. США)
1	Сінгапур	26	1 790,094
2	Таїланд	11	445,630
3	В'єтнам	1	440,000
4	Гонконг	5	187,700
5	Корея	1	100,000
6	Японія	4	73,665
7	Малайзія	3	23,136
8	Великобританія	3	14,500
9	Люксембург	1	5,200
10	ОАЕ	1	4,500
	Усього	56	3 084,425

Протягом досліджуваного періоду 2009–2017 рр. найвагоміший показник загального внеску туризму у валовий внутрішній продукт (далі – ВВП) М'янми у вартісному відображенні спостерігався у 2017 р. (4,9 млрд. дол. США). Загальний внесок туризму у ВВП включає прямий внесок туризму у ВВП, непрямі та індуковані впливи (внутрішні поставки, капітальні інвестиції, державні витрати на туризм, імпорт товарів). Щодо темпу приросту загального внеску туризму у ВВП, то найбільше його значення спостерігалось у 2012 р. – 58,84%. Згідно з наведеними даними можемо констатувати, що динаміка загального внеску туризму у ВВП М'янми є позитивною, що зумовлене економічною активністю, спричиненою будівництвом готелів, ресторанів, відкриттям туристичних агентств, розвитком авіакомпаній та іншими пасажирськими перевезеннями. Частка туризму у ВВП становить 6,6% у 2017 р. (табл. 3).

Прямий внесок туризму у ВВП М'янми у 2016 році склав 2 577,6 млрд. дол. США (3,0% ВВП). За попередніми даними у 2017 році прямий внесок туризму у ВВП збільшився на 3,5% до 2 668,2 млрд. дол. США. Очікується, що прямий внесок туризму М'янми у ВВП зросте на 7,4% річних до 5 425,5 млрд. дол. США (3,2% ВВП) до 2027 року [5, с. 3].

Рівень прямих іноземних інвестицій у економіку М'янми за останні роки збільшився. Найбільше інвестує КНР (15,5 млрд. дол.), Сінгапур (12,3 млрд. дол.), Таїланд (10,3 млрд. дол.), Гонконг (7,3 млрд. дол.), Великобританія (4,1 млрд. дол.). Інвестиції країн Європейського Союзу складають 1,7 млрд. дол. [3, с. 33]. Крім того, М'янма є лідером за кількістю проектів ЮНОПС – управління з обслуговування гуманітарних та інфраструктурних проектів ООН.

До джерел інвестиційного забезпечення розвитку туристичної галузі М'янми належать такі: вкладення в туристичні підприємства іноземного та вітчизняного капіталу, кредитні фінансові ресурси, внутрішні інвестиційні джерела підприємств (амортизація, прибуток). Найбільше іноземних інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури М'янми внесено Сінгапуром (1 790,094 млрд. дол. США) (табл. 4). Другу позицію займає Таїланд із показником 445,630 млн. дол. США.

Туризм (як вид економічної діяльності) володіє значним потенціалом зменшення бідності та безробіття, оскільки уряд М'янми очікує, що пряма зайнятість у секторі туризму становитиме близько 1,5 млн. робочих місць до 2020 року.

Таблиця 5

Зайнятість населення у туризмі М'янми

Рік	Загальна зайнятість у туризмі, тис. осіб	Темп приросту, %	Частка туризму у загальній зайнятості, %
2009	617,9	-7,71	3
2010	499,6	-19,14	2,4
2011	631,2	26,33	3
2012	956,3	51,51	4,5
2013	934,1	-2,32	4,4
2014	1 240,2	32,76	5,7
2015	1 297,8	4,65	6
2016	1 289,1	-0,67	5,8
2017	1 282,4	-0,52	5,7

Джерело: складено автором за [7]

Таблиця 6

Вектори та заходи розвитку туризму у М'янмі

Державне регулювання туризму	Освіта та навчання в галузі туризму	Індустрія туризму
– створити багатосекторну робочу групу для нагляду за впровадженням стратегії; зміцнення людських ресурсів та інституційної спроможності програми; забезпечити навчання в галузі інформаційних технологій та процесів збору даних у туризмі; – озроблення та проведення туристичного тренінгу для державних службовців, що працюють у сфері туризму; тренінги для державних / регіональних рад із питань туризму; розвиток громадських організацій у туризмі; інформованість громадськості про туристичну індустрію	– оновлення навчальних програм туризму; – удосконалення стандартів підготовки туризму та систем акредитації; поліпшення кількості та якості навчального та викладацького складу; – зміцнення галузевих та академічних зв'язків; – створення навчальних закладів із туризму в ключових регіонах; – підвищення доступу до навчання; підготовка туристичних посібників та стандартів	– розроблення комплексного набору базових пакетів тренінгів для сектора гостинності та для туроператорів; удосконалення трудового законодавства; – покращення набору та мотивації персоналу, зменшення плинності працівників; підтримка розвитку управління та лідерства туристичного бізнесу

Джерело: складено автором за [7]

Загальна зайнятість у туристичній індустрії М'янми у 2017 р. скоротилася на 0,52% і становила 1 282,4 осіб, при цьому частка туризму в загальній зайнятості склала 5,7% (табл. 5).

Міністерство готелів та туризму М'янми спільно з Агентством розвитку співробітництва в Люксембурзі розробило «Стратегію та план дій розвитку людських ресурсів у туризмі М'янми на 2017–2020 рр.». Зазначений документ включає три вектори: державне регулювання туризму; освіта та навчання в галузі туризму; індустрія туризму (табл. 6).

Бюджет у розмірі 17 млн. дол. США потрібний протягом подальших років для виконання заходів, зазначених у Стратегії; 32 таких заходи (загальною вартістю 12 млн. дол. США) визначені пріоритетними. Додатково для реконструкції інфраструктури та формування центрів підготовки туризму в ключових регіонах необхідно 30–40 млн. дол. США.

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, у результаті дослідження туристичного ринку М'янми слід зазначити, що туристична спеціалізація включає пляжний туризм, дайвінг, екотуризм, історико-культурний туризм, круїзний туризм. Більшість відвідувачів, які прибули до М'янми на короткостроковій основі, були з різних країн. Про туристичну привабливість цього ринку свідчать укладення іноземних інвестицій у туристичну інфраструктуру. Перспективи подальшого розвитку туризму в М'янмі на законодавчому рівні передбачають такі вектори: державне регулювання туризму, освіти та навчання в галузі туризму, індустрію туризму.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Марущак Д. Вплив інноваційно-інвестиційних факторів на розвиток інтеграційного об'єднання АСЕАН: дис. ... канд. е. наук : 08.00.02 / Черкаський держ. технологічний ун-т. Черкаси, 2017. 221 с.
2. Подробно о Мьянме (Бирме). Азия-Трэвел туроператор : веб-сайт. URL: <http://www.asia-travel.ru/informacija-o-strane/mjanma-birma/> (дата обращения: 12.05.2018 р.).
3. Синицына А., Дэльз С., Ко Ко Лвин / Из России в Китай через Иран и Мьянму. «Логистика». 2017. № 4. С. 32–36.

4. Черняга Л. Особливості економічного розвитку країн Південно-Східної Азії. Фінансова система України. Наукові записки. Серія «Економіка». 2011. 16. С. 471–478.

5. Travel & tourism economic impact 2017 Myanmar. World travel & tourism council (WTTC), The Harlequin Building, 65 Southwark Street, London SE1 0HR, United Kingdom. 24 p.

6. Myanmar Tourism Statistics 2016. URL: http://tourism.gov.mm/en_US/publications/myanmar-tourism-statistics/ (дата звернення: 10.05.2018 р.).

7. Ministry of Hotels and Tourism, Myanmar URL: http://tourism.gov.mm/en_US/ (дата звернення: 30.04.2018 р.).

REFERENCES:

1. Marushchak D. Yu. Vplyv innovatsiino-investytsiinykh faktoriv na rozvytok intehratsiinoho obiednannia ASEAN: dys. ... kand. e. nauk : 08.00.02 [The impact of innovation and investment factors on the development of ASEAN integration association. PhD in Economics diss.]. Cherkasy, 2017. 221 s. (in Ukrainian)
2. Podrobno o Mianme (Byrme). Azyia-Travel tur-operator [Details of Myanmar (Burma). Asia-Travel tour operator]. Available at: <http://www.asia-travel.ru/informacija-o-strane/mjanma-birma.> (accessed 12.05.2018). (in Russian)
3. Synytsyna A., Dəlz S., Ko Ko Lvyn / Yz Rossyy v Kytai cherez Yran y Mianmu [From Russia to China through Iran and Myanmar]. «Lohystyka». 2017. №4. S.32-36. (in Russian)
4. Cherniaha L. P. Osoblyvosti ekonomichnoho rozvytku krain Pivdenno-Skhidnoi Azii [Features of economic development of countries of South-east Asia]. Finansova systema Ukrainy Naukovi zapysky. Seriiia "Ekonomika". 2011. 16. S. 471-478. (in Ukrainian)
5. Travel & tourism economic impact 2017 Myanmar. World travel & tourism council (WTTC), The Harlequin Building, 65 Southwark Street, London SE1 0HR, United Kingdom. 24 p.
6. Myanmar Tourism Statistics 2016. Available at: http://tourism.gov.mm/en_US/publications/myanmar-tourism-statistics/ (accessed 10.05.2018).
7. Ministry of Hotels and Tourism, Myanmar. Available at: http://tourism.gov.mm/en_US/ (accessed 30.04.2018).

Hrabar M.V.Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Tourism
Uzhhorod National University**TOURIST MARKET OF MYANMAR: THE MODERN STATE AND VECTORS OF DEVELOPMENT**

Myanmar as a tourist country began to develop relatively recently. The main interest for tourists here are local attractions: monuments of culture and history, thousands of religious buildings, museums, etc. All these places are organized daily excursion tours.

The purpose of the article is to study the current state of the tourist market of Myanmar.

The tourist specialization of Myanmar includes beach tourism, diving, ecotourism, historical and cultural tourism, cruise tourism. The most popular beach of Myanmar – Ngapali is considered one of the cleanest in the world. The main centers of historical and cultural tourism in Myanmar are: Yangon, Bagan, Mandalay.

Every year, the number of tourists coming to Myanmar is increasing, which indicates the growing popularity of the country among tourists. In terms of foreigners, Myanmar travels the most from the following countries: Thailand, China, Japan. The dynamics of the overall tourism contribution to Myanmar's GDP is positive, which is largely due to the economic activity caused by the construction of hotels, restaurants, the opening of travel agencies, the development of airlines and other passenger traffic.

Development of tourism envisages such vectors: tourism public sector (establish a multi-sector working group to oversee the implementation of the strategy; provide training in industry data collection techniques and processes; design and deliver tourism training for civil servants working in tourism-related activities; provide training to support the development of state / regional tourism councils; provide training to enable the development of destination management organizations and community involvement in tourism); tourism education and training (upgrade tourism curricula, learning resources and materials at every level, strengthen tourism training standards and accreditation systems, strengthen industry and academia linkages; establish tourism training schools in key states and regions; increase access to training and utilise educational technology to maximize learning impact; and strengthen tourist guide training systems and standards), tourism industry (develop a comprehensive set of basic and advanced training packages for the hospitality sector, develop a comprehensive set of basic and advanced training packages for tour operators, ensure good employment legislation and labour relations, strengthen staff recruitment and retention, reduce out-migration of trainees and encourage migrant worker return, support the development of management and leadership of tourism businesses).